

DE BIJDRAGE VAN DE ROTTERDAMSE EN SCHIEDAMSE 'TEKENSCHOLEN' AAN HET BOUWKUNDIG ONDERWIJS CIRCA 1750-1850*

DOOR ELISABETH B.M. LOTTMAN

De opheffing van de gilden aan het eind van de 18de eeuw na een reeds lang ingezette periode van verlies van invloed en verval, samen met de veranderingen in de gehele maatschappelijke en economische structuur, noodzaken tot een nieuwe vorm van opleiding als basis voor de ontwikkeling zowel voor kunstenaar als ambachtsman.

Wat de bouwkundige opleiding betreft: ingenieurs, landmeters en cartografen die zich met het in kaart brengen van gronden en met de vestingbouw bezig hielden hadden van oudsher een mathematische opleiding gehad, meestal aan de hogescholen.

Daarnaast waren er in verschillende plaatsen wiskunde-meesters gevestigd, bij wie aankomende bouwkundigen een opleiding in de mathematica konden krijgen en bij wie men bijvoorbeeld ook het maken van bestekken en begrotingen voor de aanbesteding van bouwkundige projecten kon leren.

Er zijn aanwijzingen dat te Rotterdam in de tweede helft van de 18de eeuw speciaal ook burgerweesjongens in de gelegenheid werden gesteld mathematisch onderwijs te volgen¹).

En daarnaast waren er natuurlijk de bouwkundige studie- en voorbeeldenboeken waaruit men kon putten.

Opleiding in de scheepsbouwkunde – ca. vier jaar – had in de praktijk van oudsher plaats op de werven²). In 1851 wordt voor het eerst, voor zover bekend, georganiseerd scheepsbouwkundig schoolonderwijs te Rotterdam gegeven³).

De doorsnee meester-timmerman en -metselaar had het vak tot dan toe in de praktijk geleerd, de stadia van leerling en knecht of gezel

* Dit artikel maakt deel uit van een onderzoek naar de bijdrage van de plaatselijke tekensholen aan de bouwkundige vorming in de tweede helft van de 18de en de eerste helft van de 19de eeuw.